

5285
Pindse-Mandag 1846
1846

Grundtvigs prædikenmanuskripter fra 1845-46, fasc. 36,
udgivet januar 2010 af Lars Toftdahl Andersen
i Grundtvig-Byens digitale bibliotek med støtte fra
Tipsmidlerne (2001) og N.F.S. Grundtvigs Fond (2010).

8 ms, 1. juni 1846

Pindse-Mandag 1846

Hellige Gud-Fader! – Dit Ord er Sandhed! Dit Ord til os er Aand og Liv! – Troens Ord, som maa høres! ja, Himmelske Fader! lad det stedse klarere kiendes, at den Christne Kirkes og Menigheds Aand er Din Aand, som gjør levende, gjør den evige Sandheds Ord, og Troen derpaa og det troende Hjerter levende, saa deraf udspringer et aandeligt Kiærligheds-Liv, stærkere baade end Synden og Døden, et Liv af Dit Liv, som glæder sig ved Din Sandhed og længes efter Din Salighed, og fører dertil som Morgensrøde til Middagsglands, som Børnenes Kiærlighed til Faderens Favn! Bønhør os i Vorherres Jesu Navn: Fadervor! Du, som er i Himlene!

Denne er Dommen, at Lyset er kommet til Verden, men Folk elskede Mørket mere end Lyset, fordi deres Gierninger var onde!

River man disse Ord ud af deres Sammenhæng, da klinge de haardt i Synderes Land, som en Lov til Fordømmelse og ei som et Evangelium til Salighed, men det er derfor ogsaa den værste Fordreielse af Skriften, naar man lader Ordene være uforandrede, men sætter dem i en fremmed Forbindelse og falsk Sammenhæng. Vi har nemlig alle syndet, alle gjort ondt, og var det nu en nødvendig Følge deraf at hade og skye Lyset, da blev jo intet Menneske frelst, men nu siger Herren netop i Dagens Evangelium, at han var ikke kommet for at dømme, men for at frelse Verden, og at de skulde Alle frelses, som vilde troe paa ham, Ingen skulde fordømmes uden de, der ikke vilde troe, og naar han derfor lægger til: denne er Dommen, at Lyset er kommet til Verden, men Folk elskede Mørket mere end Lyset, fordi deres Gierninger var onde

Pindse-Mandag 1846

da er det ingen Dom over Syndere, men en Forklaring af Grunden til at Fordømmelse maa komme over de Vantro, og Grunden, siger Herren, er den, at hvem der ikke vil troe paa ham, som er Lyset, de hader det Lys, som ene kan frelse, og dette Had til Lyset følger nødvendig af Ondskab i en vis Grad, fordi, forsaavidt man gjør ondt, forsaavidt hader og skyer man Lyset, og hvem der altsaa kun har Sind til at gjøre Ondt, saa kunde onde Gierninger er *deres*, de vil ikke komme til Lyset og blive derfor nødvendig i det yderste Mørke, hvor der er Graad og Tænders Gnidsel.

Dette være da Nok om disse, thi Saadanne nytter det ikke at ville oplyse og dem er det umueligt for Lysets Tjenere at trøste; men da vi alle har syndet og derfor fristes til at skye Lyset, som vore første Forældre efter Faldet skjulde sig, da de hørde Guds Røst i Haven, saa skal vi tidlig og silde lægge vore Medmennesker paa Hjerte, hvilken Glæde det er, at der er kommet et Lys til Verden, som ikke vil dømme, men frelse, et Lys derfor, som ingen Synder behøver at skye, men som meget mere maa lokke ham til sig, hvis der er Sandhed i ham, fordi det er et Lys, netop tændt for Syndere, at lede dem til Salighed, som Herren siger: jeg er ikke kommet at kalde Retfærdige, men Syndere til Omvendelse, thi kun de Syge, ei de Sunde har Læge behov.

Og see, m. V. dette Evangeliske Lys, som er Vorherre *Jesus Christus*, det skinner klart i Dagens Evangelium giennem de velsignede Ord: saa elskede Gud Verden, at Han gav sin eenbaarne Søn, paa det Enhver som troer paa ham, skal ikke fortabes

Pindse-Mandag 1846

men have det evige Liv! Ved disse uudtømmelige Ord vil vi da dvæle, af dem vil vi med den Helligaand øse Formaning, Trøst og Glæde, som rigelig udstrømmer fra dette Kiærlighedens, Troens og Livets Lys, saa vi alvorlig betænke, at i Christi Kirke er Guds

Kiærlighed Kilden, Troen Midlet og det evige Liv Maalet, saa deraf maa alt Christeligt udspringe, dertil maa Alt kunne henføres, som skal med Rette kaldes saa. Og skiøndt det nu igrunden er det Samme hvilken af disse tre himmelske Lys-Straaler vi først betragte, saa vil vi dog idag begynde med det evige Liv, thi skiøndt det er Maalet, der kun kan naaes ved Troens Middel, og har især for Syndere sin klare, eneste muelige Grund i Guds ubeskrivelige Kiærlighed, saa ligger Dets Betragtning os dog naturlig nærmest, saa hvem der ikke bryder sig om det evige Liv, kommer aldrig til af Hjertet at troe paa Vorherre *Jesus Christus* og lærer aldrig at kiende den Guds forbarmende Kiærlighed, som er vort Haabs eneste Grund og vor Saligheds eneste Kilde.

Ligesom nemlig Herren udtrykkelig vidner, at Gud gav os sin Søn for at vi skulde frelses fra Døden og faae det evige Liv, saaledes lærer al Erfaring, at man maa enten frygte for Døden eller dog inderlig ønske sig det evige Liv, for at sætte Priis paa Christi Evangelium; thi hvem der gjør ingen af Delene, han mærker det strax, at det er intet Evangelium for ham, lover ham slet Intet, som han skatter, men bebuder de Troende Trængsel i denne Verden, som han gruer for og kræver en Selvfornægtelse af dem,

Pindse-Mandag 1846

som han hverken kan eller vil underkaste sig; thi kun Haabet om den evige Herlighed kan overvinde Frygten for den timelige Trængsel, og kun Lysten til et bedre Liv end vort eget kan bringe os til at opgive vor Egenkiærlighed. Saaledes er da det Evangeliske Lys først og fremmest det evige Livs Lys, saa hvem der ikke kan eller vil betragte Verden og sig selv i dette Lys, kommer aldrig til Christus, kan umuelig troe, at Gud har givet os sin eenbaarne Søn, hengivet ham for os i Døden paa Korset, men finder i hele det store Evangelium kun et mageløst Væv af Urimeligheder, som det unægtelig ogsaa maatte være, naar ikke den evige Død var saa gruelig og det evige Liv saa herligt, at det ikke nyttede et Menneske at vinde den ganske Verden, naar han skulde tabe sin Sjæl, men var den Himmelske Fader værdigt at gjøre de største Opoffrelser og at sammenkiæde Alt paa det Vidunderligste for at frelse sin faldne Skabning, og forvandle de

grændseløs Ulykkeliges Sorg til Glæde, føre dem fra Dødens Nat til Livets Lys og Salighedens Dag.

Her m. V. seer vi den sande Grund til den mageløse Ringeagt for Christi Evangelium eller dog Lunkenhed derfor, som og syndes for et Øieblik siden at være almindelig, og er endnu saa hyppig; thi de fleste Menneskers Tankegang blev i den sidste Tid saa verdslig, aandløs

Pindse-Mandag 1846

og bagvendt, at de kaldte dem selv, Verden og Øieblikket det *Visse*, men Gud, Dom og Evighed det *Uvisse*, og da alle kloge Folk tage det *Visse* for det *Uvisse*, saa tog man altid sig selv først, stræbde at gøre sin Deel af Verden saa stor som mueligt og stræbde at glemme alt Andet, især Død og Evighed over Øieblikket, og hvor en saadan Tankegang hersker, der kan man umuelig have Øre for et *Evangelium*, efter hvis Oplysning Gud og Dom og Evighed, som det ene *Visse* maa nedstyrte alle Syndere i en bundløs Afgrund, hvis de ikke fatte Tro paa Guds Kiærlighed i *Christo Jesu*, som har vidunderlig beredt en Udvei fra Død og Fortabelse, en hemmelig Vei for omvendte Syndere til det evige Liv.

Nei, det var intet Under, det var nødvendigt, at det evangeliske Lys under en saadan verdslig, aandløs og bagvendt Tankegang blev enten hadet og spottet eller dog overseet og ringeagtet, og i begge Tilfælde skyet som Noget der formørkede Verdens lyse Udsigter, blottede Synderens Skam og forstyrrede Øieblikkets Nydelse.

Men Ch. V. hvor almindelig en saadan dyrisk Tankegang end har været og kan blive i Verden, saa er den dog Mennesket unaturlig, saa unaturlig, at vi selv hos alle Hedninger kan spore Driften til at betragte Alt i Evighedens Lys, og den dybe Følelse, at Øieblikket er uvist, Verden falsk og Dommen vis, derfor gaves der Tider og de tør vel endnu engang vende tilbage, da Millioner strømmede til Christi

Pindse-Mandag 1846

Kirke med det ny, det store Lys over Tid og Evighed, som Guds Kiærlighed havde tændt til de Dødeliges Trøst og til Synderes Veiledning fra Helvede til Himmerig, fra Fortabelsens Afgrund til det evige Livs Paradis. See, da er det i alle Munde: Syndens Sold er Døden, men Guds Naadegave er det evige Liv i Christo Jesu vor Herre; thi saa elskede Gud Verden, at Han gav sin eenbaarne Søn, paa det at hver den, som troer paa ham, skal ikke fortabes, men have det evige Liv.

Ja, saasnart man betragter sig selv, Verden og Tiden for Guds Ansigt i Evighedens Lys, da maa Christi Evangelium nødvendig, som *Troens Lys* drage Alles Øine til sig, thi hvad kan dog en Synder meer forlange end uindskrænket Tilgivelse, og hvad kan dødelige Mennesker ønske sig meer end det evige Liv, som Guds fri Naadegave, og hvem kan tænke sig et lettere Vilkaar for alt dette end Tro paa Guds eenbaarne Søn, Tro paa den guddommelige Frelser, som tog Skylden paa sig for at vi kunde frikiendes, bar vor Straf for at vi kunde have Fred, døde for os, paa det vi kunde leve med ham, hvem kan være ufornuftig og utaknemmelig nok til at finde selv denne Tro unødvendig eller besværlig?

Men er det ogsaa mueligt, at dette Evangelium, der forkynder den Uskyldiges Straf for de Skyldige, og tilbyder det evige Liv for hvad man kalder Røverkiøb, ja, som vi alle, naar vi betragte Røveren paa Korset, i en vis Forstand maa kalde saa, er det mueligt at et Evangelium, som lover Alt blot for *Troen*, kan være sandt, guddommelig sandt, saa man tør leve og døe derpaa? Dette synes unægtelig at være

---

Pindse-Mandag 1846

et meget fornuftigt Spørgsmaal og en velgrundet Indvending, men allerede det lærer os, at *Troen* paa Jesus Christus er langt fra at være saa let og ringe en Ting, som den ved første Øiekast kan synes, fordi det er Tro paa hvad al vor Selvklogskab kalder det største Daarskab, ja, hvad Gud selv kalder sin Daarskab, som Han maatte gribe til for at redde de selvkloge Daarer, der ei kunde finde sig i Hans Viisdom. *Troen* paa Christi

Evangelium, naar den skal være sand, er da aldrig saa let, den jo er det Tungeste en Synder kan bære, det eneste Gud Velbehagelige, han kan finde hos sig, thi enhver anden Lov end Troens Lov, maa enten være falsk eller uopfyldelig for det faldne Menneske, kan ikke være sand naar den om nogen anden Gierning end Kiærligheden til Gud af ganske Hjerte, Sjæl og Sind og til Næsten som os selv, siger: gjør det, saa skal du leve, og Umueligheden af at give sig selv den mindste Draabe af Kiærlighed, den er soleklar.

Altsaa, det bliver derved, som Herren har sagt, vil det faldne Menneske frelses fra Fortabelse, vil Dødens Træl arve det evige Liv, da maa han troe paa Guds urandsagelige Viisdom som har fundet og paa Hans ubeskrivelige Kiærlighed, som har skiænket os et ubegribeligt Saligheds Middel i Troen paa den Eenbaarne som kiøbde os ikke med Sølv og Guld, men med sit hellige og dyrebare Blod, og vi veed alle saamange, som virkelig troe paa Jesus Christus, at Samvittigheden, som er Sandhedens Røst i os, giver denne Tro Vidnesbyrd, men vi veed ogsaa, det er umuligt at troe paa Guds Kiærlighed i Christo Jesu uden at betragte Alt i Kiærlighedens Lys!

Pindse-Mandag 1846

Ja m. V. hvad Apostelen skriver: lad os elske Ham igien, som har elsket os først og atter: hvo som ikke elsker, kiender ikke Gud, thi Gud er Kiærlighed, det veed vi alle, som troe, straalere for os som syv Dages Lys, og vi kan umuelig bede vort Fadervor uden at see det, thi hvad er vel den Himmelske Faders Villie som vi bede, maa skee paa Jorden, som i Himmelen? Hvad vil Kiærlighed andet end Kiærlighed? og hvad nytter det os at den Himmelske Fader vil forlade os al vor Skyld, ligesom vi forlade og tilgive vore Skyldnere, hvad nytter det os, dersom vi ikke forlade og tilgive, eller er det mueligt uden Kiærlighed, uden en Kiærlighed til Gud og Næsten, som har overvundet Egenkiærligheden i vort Hjerte?

Det er altsaa den dybe Hemmelighed, som vi her, om vi vil frelses, maae troe, men som hist skal aabenbares og retfærdiggjøre Guds Naade, forklare Hans Raad til Synderes Saliggjørelse, at Troen paa Christus er en Hjertesag, som, hvor langt den end fra selv at være den Guds Kiærlighed, hvori al Salighed boer, dog er Hjertets Opladelse for

den Guds Kiærlighed i Christo Jesu, som Han udgyder rigelig over os med sin Helligaand, saa vi deri faae det evige Liv, som Han har lovet alle dem, der af Hjertet troe paa Hans eenbaarne Søn! Amen! i J. N. Amen!